

Συμβούλιο της Επικρατείας: 196/1991, (Τμ. Α')

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α. ΛΓ' 1991, σελ. 782

Το εργατικό ατύχημα πρέπει να αναγγέλλεται στο ΙΚΑ εντός αποκλειστικής προθεσμίας 5 ημερών εκτός αν λόγοι ανεξάρτητοι θελήσεως παρημποδίσαν την έγκαιρον αναγγελίαν, οπότε είναι δεκτή εντός 60 ημερών ή επί απολύτου αναπηρίας ενός έτους ή θανάτου 2 ετών. Εάν οι δυσμενείς συνέπειες επήλθαν βραδύτερον η προθεσμία άρχεται από του αύται καταστούν εμφανείς. Αι Υγειον. Επιτροπαί είναι αποκλειστικώς αρμόδιαι να γνωματεύσουν επί του θέματος εμφανίσεως ή επιδεινώσεως της παθήσεως ως κλπ ιατρικής φύσεως θεμάτων, οφείλουσαι, εν εξαντλήσει των άλλων μέσων, να πιθανολογούν. Η κρίσις των είναι δεσμευτική για τα ασφαλ. όργανα.

Πρόεδρος : κ. ΔΗΜ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

Εισηγητής: κ. ΑΔΑΜ. ΦΑΡΜΑΚΗΣ

Δικηγόρος: κ. Ι. Μπερδεμπέ

Επειδή ο Α.Ν. 1846/1951 "Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων" (φ. 179 Α') εις μεν το άρθρον 8 παρ.2 ορίζει ότι "ατύχημα" είναι "το εν τη εργασία ή εξ αφορμής ταύτης βίαιον συμβάν και η επαγγελματική νόσος" εις δε το άρθρον 34 παρ.1 ορίζει ότι "δια την χορήγησιν των παροχών ασφαλίσεως δεν απαιτείται η συμπλήρωσις των καθοριζομένων εν άρθροις 28, 31 32 και 35 ημερών εργασίας, εάν το γεγονός το θεμελιούν το εις παροχάς δικαίωμα οφείλεται εις βίαιον συμβάν, επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής ή εις επαγγελματικήν ασθένειαν. Εάν το γεγονός το θεμελιούν το εις παροχάς δικαίωμα οφείλεται εις βίαιον συμβάν μη επελθόν όμως εν τη εκτελέσει ή εξ αφορμής της εργασίας δια την χορήγησιν των ανωτέρω παροχών αρκεί η συμπλήρωσις του ημίσεος αριθμού ημερών εργασίας των υπό των ανωτέρω άρθρων οριζομένων" και περαιτέρω ότι "Δια κανονισμού ορισθήσεται ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία βεβαιώσεως των ατυχημάτων και επί επαγγελματικών ασθενειών το είδος αυτών". Εξ άλλου ο Καν. Ασφαλ. Αρμοδ. και Διαδ. Απονομής Παροχών Ι.Κ.Α. (Α.Υ.Ε. 37440/13.1.1938, φ. 33 Β'), ο οποίος εξακολουθεί να ισχύει, ως μεταγενεστερώς ετροποποιήθη, συμφώνως προς το άρθρο 60 παρ.1 εδαφ. β'

του αυτού ως άνω αναγκ. νόμου , εφ' όσον δεν εξεδόθη εισέτι ο υπό του προπαρατεθέντος άρθρο 34 παρ.1 αυτού προβλεπόμενος Κανονισμός, ορίζει εις το άρθρον 21, ως τούτο ίσχυε κατά τον κρίσιμον εν προκειμένω χρόνον, ότι "η αναγγελία του ατυχήματος δέον να γίνηται εντός 5 ημερών από του ατυχήματος... Δια τους εν άλλω τόπω διαμένοντας δικαιούχους του παθόντος η κατά το προηγούμενον εδάφιον προθεσμία αναγγελίας άρχεται από της γνώσεως του επισυμβάντος ατυχήματος, ήτις οπωσδήποτε τεκμαίρεται επελθούσα την 16^η ημέραν του ατυχήματος..." (παρ.2, ως ετροποποιήθη δια της Α.Υ.Ε. 43127/28.1.1951, φ. 47/8/1961) και ότι "Η ΤΔΕ δύναται να δεχθεί δηλώσεις γενομένας εκπροθέσμως, οσάκις πείθεται ότι λόγοι εντελώς ανεξάρτητοι της θελήσεως των δηλούντων παρημπόδισαν την έγκαιρον δήλωσιν, εκ του λόγου όμως τούτου δεν παρατείνεται η προθεσμία πέραν του εξηκονθημέρου από του ατυχήματος, εκτός αν πρόκειται περί ατυχημάτων ων συνέπεια ήτο ο θάνατος, οπότε η προθεσμία προς αναγγελίαν... δύναται να παρατείνεται μέχρι δύο ετών... Ωσαύτως εάν πρόκειται περί ατυχημάτων ων συνέπεια ήτο απόλυτος αναπηρία του ησφαλισμένου, η προθεσμία προς αναγγελίαν... δύναται να παρατείνεται μέχρι ενός έτους από του ατυχήματος (παρ.4, ως συνεπληρώθη δια των ΑΥΕ 9619/21.2.1941 φ. 50/8/15.3.1941 και ΑΥΕ 22955/20.9.1944 φ. 135/8/5.10.1944), εις το άρθρον 14 παρ.4 ότι "όπου απαιτείται ως προϋπόθεσις αναπηρία, αυτή διαπιστούται δι' αποφάσεως της υγειονομικής επιτροπής, τη αιτήσει της αρμοδίας υπηρεσίας του ιδρύματος", εις το άρθρον 29 ότι "αι υγειονομικαί επιτροπαί έχουν ως έργον την από ιατρικής απόψεως διαπίστωσιν της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής ή της πνευματικής παθήσεως ή βλάβης ή εξασθενήσεως του αιτούντος, είτε πρωτοτύπως είτε παραγωγως σύνταξιν αναπηρίας ή επίδομα ασθενείας...", εις το άρθρον 36 παρ.4 ότι "Μετά την έκδοσιν της τελικής αποφάσεως διαβιβάζεται εκ νέου ο φάκελος, μερίμνη του οικείου υπ/τος εις το αρμόδιον ασφαλιστικόν όργανον προς ενέργειαν των δεόντων επί τη βάσει της αποφάσεως της Δ/θμίου Υγειον. Επιτροπής", εις δε το άρθρον 37 ότι "αι γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών είναι έγγραφοι και ειδικώς ητιολογημένοι".

Επειδή εκ των ανωτέρω παρατεθεισών διατάξεων του Καν.Ασφαλ.Αρμοδ. και Διαδ. Απονομής Παροχών του ΙΚΑ συνάγεται ότι το εργατικόν ατύχημα πρέπει να αναγγέλεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας

πέντε (5) ημερών εις το Ίδρυμα, το οποίον δια των αρμοδίων οργάνων του δύναται εν τούτοις να δεχθεί και εκπροθέσμως δηλώσεις όταν λόγοι ανεξάρτητοι της θελήσεως του δηλούντος παρημπόδισαν την έγκαιρον αναγγελίαν. Εκ του λόγου όμως τούτου η προθεσμία δεν παρατείνεται πέραν του 60ημέρου από του ατυχήματος, εκτός εάν πρόκειται περί ατυχήματος, το οποίον προεκάλεσεν απόλυτον αναπηρίαν ή θάνατον του ησφαλισμένου, οπότε η προθεσμία αναγγελίας αυτού δύναται να παρατείνεται μέχρι ενός έτους από του ατυχήματος εις την πρώτην περίπτωσιν, μέχρι δε δύο ετών εις την δευτέραν. Εξ άλλου, συγχωρείται η κατά παρέκκλισιν από των ως άνω προθεσμιών δήλωσις εργατικού ατυχήματος, εάν αι εκ τούτου δυσμενείς συνέπειαι επί της υγείας του ησφαλισμένου εμφανισθούν βραδύτερον και δη μετά την πάροδον των προθεσμιών τούτων, της προθεσμίας αναγγελίας του ατυχήματος εις την περίπτωσιν ταύτην αρχομένης αφ' ης καταστούν εμφανείς αι εκ τούτου δυσμενείς επί της υγείας του ησφαλισμένου συνέπειαι. Οσάκις δε ο ησφαλισμένος επικαλείται πάθησιν ή βλάβην οφειλομένην εις βίαιον συμβάν εκδηλωθείσαν ή επιδεινωθείσαν βραδύτερον και δη μετά την πάροδον των προς αναγγελίαν τούτου τασσομένων προθεσμιών, αι οικείαι υγειονομικαί επιτροπαί είναι αποκλειστικώς αρμόδιαι να γνωματεύσουν επί του θέματος του χρόνου εμφανίσεως ή επιδεινώσεως της παθήσεως, ως και επί των λοιπών ιατρικής φύσεως θεμάτων, υποχρεούμεναι να δώσουν απηλλαγμένην αμφιβολιών και σαφή απάντησιν επί του θέματος τούτου. Της υποχρεώσεως ταύτης δεν απαλλάσσονται αι υγειονομικαί επιτροπαί ούτε εν περιπτώσει ελλείψεως σχετικών στοιχείων, διότι και εις την περίπτωσιν ταύτην οφείλουν μετά την εξάντλησιν αναζητήσεως τοιούτων στοιχείων να πιθανολογήσουν τον χρόνον εκδηλώσεως των δυσμενών συνεπειών του ατυχήματος επί τη βάσει των διδαγμάτων της ιατρικής επιστήμης και τέχνης (πρβλ. ΣΕ 4342/1988). Τέλος, η κρίσις των υγειονομικών επιτροπών επί των ανηκόντων εις την αποκλειστικήν αρμοδιότητα αυτών ιατρικών θεμάτων, αιτιολογουμένη προσηκόντως, είναι δεσμευτική δια τα ασφαλιστικά όργανα του Ίδρύματος και τα κατόπιν προσφυγής επιλαμβανόμενα διοικητικά δικαστήρια, τα οποία, μη δυνάμενα να υπεισέλθουν εις κρίσιν περί των ιατρικής φύσεως θεμάτων, ή στηρίζουν την κρίσιν των επί της γνωματεύσεως των υγειονομικών επιτροπών ή εφ' όσον εκτιμούν ότι η γνωματεύσις είναι ανατιολόγητος, παραπέμπουν το θέμα εις την υγειονομικήν επιτροπήν προς διευκρίνισιν και πλήρη

αιτιολόγησιν. Όθεν, ο λόγος αναιρέσεως, δια το οποίου προβάλλεται ότι η δήλωσις του ατυχήματος του αναιρεσιβλήτου ήτο απορριπτέα ως εκπρόθεσμος, διότι και εις την περίπτωσιν μεταγενεστέρας εκδηλώσεως ή επιδεινώσεως της εκ του ατυχήματος παθήσεως βλάβης του ησφαλισμένου η προθεσμία αναγγελίας αυτού άρχεται αφ' ης το άτύχημα έλαβε χώραν, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επειδή, εν προκειμένω, εις την προσβαλλομένην απόφασιν εκτίθενται τα ακόλουθα: Την 26.8.1982 ημέραν Πέμπτην και ώραν 14.00 ο αναιρεσιβλήτος, ο οποίος ειργάζετο ως υπάλληλος εις το επί της οδού Κ. του Πειραιώς ταξιδιωτικόν γραφείον "Τ.Τ. Ε.Π.Ε.", μεταβαίνων από του ενός γραφείου εις το έτερον της ως άνω επιχειρήσεως προκειμένου να τηλεφωνήσει ωλίσθησε και πίπτων προσέκρουσεν εις το άκρον του γραφείου του και ετραυματίσθη εις το αριστερόν οφθαλμόν. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, δεδομένου ότι τα εξωτερικά ιατρεία του ΙΚΑ δεν ελειτούργουν, ο αναιρεσιβλήτος επεσκέφθη τον χειρουργον - οφθαλμίατρον Ο.Κ., ο οποίος, διαπιστώσας τον τραυματισμόν του, συνέστησεν εις τούτον απόλυτον ανάπαυσιν επί δεκαήμερον και εφήρμοσε την κατάλληλον θεραπευτικήν αγωγήν. Μετά μίαν εβδομάδα ο αυτός ιατρός διεπίστωσε σαφή βελτίωσιν, ενώ την 12.11.1982 διεπίστωσεν επιδείνωσιν της καταστάσεώς του. Εν συνεχεία και δη την 22.11.1982 ο αναιρεσιβλήτος επεσκέφθη τον οφθαλμίατρο του Τοπ. Υπ/τος ΙΚΑ Πατησίων, ο οποίος διεπίστωσε "μετατραυματικήν μείωσιν οράσεως αριστερού οφθαλμού με πιθανήν περαιτέρω μείωσιν της οπτικής οξύτητος". Τέσσαρας ημέρας μετά ταύτα και συγκεκριμένως την 26.11.1982 ο αναιρεσιβλήτος κατέθεσεν εις το ΙΚΑ την υπ' αριθμ. πρωτ. 1581 δήλωσιν ατυχήματος. Η δήλωσις αύτη απερρίφθη δια της υπ'αρ. 1590/1982 αποφάσεως του Δ/ντου Περ. Υπ/τος ΙΚΑ Πειραιώς και κατόπιν ενστάσεως του αναιρεσιβλήτου δια της υπ'αριθμ. 338/17.3.1983 αποφάσεως της ΤΔΕ του αυτού Υπ/τος επί τη αιτιολογία ότι υπεβλήθη εκπροθέσμως και συγκεκριμένως ενενήκοντα (90) ημέρας από της ημερομηνίας καθ'ην επεσυνέβη το άτύχημα. Κατά της αποφάσεως της ΤΔΕ ο αναιρεσιβλήτος ήσκησε προσφυγήν ενώπιον του Διοικ. Πρωτ. Πειραιώς, δια της οποίας ισχυρίσθη ότι αι συνέπειαι του ατυχήματός του εξεδηλώθησαν την 22.11.1982, ότε επεσκέφθη τον ιατρόν του Υπ/τος ΙΚΑ Πατησίων, ο οποίος διεπίστωσεν ότι επρόκειτο περί μονίμου βλάβης συναμένης να επιδεινωθεί έτι

περισσότερον εις το μέλλον. Το Δικαστήριο, εν όψει του ανωτέρω ισχυρισμού, εξέδωσε την υπ'αριθμ. 489/1985 προδικαστικήν απόφασίν του, δια της οποίας ανέπεμψε τον φάκελλον της υποθέσεως τις το Περ. υπ/μα ΙΚΑ Πειραιώς, επί τω τέλει όπως η αρμοδία υγειονομική επιτροπή, μετ' εξέτασιν του αναιρεσιβλήτου, αποφανθεί ητιολογημένως περί του χρόνου καθ' ον επήλθε πράγματι η αναπηρία του εκ του επισυμβάντος εις τούτον την 26.8.1982 εργατικού ατυχήματος. Εις εκτέλεσιν της ανωτέρω προδικαστικής αποφάσεως υπεβλήθη εις το Δικαστήριο η υπ'αριθμ. 710/1985 γνωμάτευσις της Α/θμίου Υγειον. Επιτροπής, δια της οποίας αύτη απεφάνθη ότι είναι αδύνατον μετά παρέλευσιν τόσον μεγάλου χρονικού διαστήματος, ζετίας περίπου, να διαπιστωθεί ο χρόνος καθ' ον επήλθεν η επιδείνωσις της υγείας του αναιρεσιβλήτου μετά τον τραυματισμόν. Μετά ταύτα, το Διοικ. Πρωτοδικεϊον επιληφθέν και αύθις της υποθέσεως, έκρινεν ότι εκ των προεκτεθέντων πραγματικών περιστατικών και ιδίως εκ της από 25.11.1982 βεβαιώσεως του ιατρού Ο.Κ. προκύπτει ότι ναι μεν το βίαιον συμβάν, το οποίον απετέλεσε την αιτίαν της αναπηρίας του αναιρεσιβλήτου, έλαβε χώραν την 25.8.1982, πλην εν συνεχεία η κατάστασις του εβελτιώθη, όπερ είχεν ως αποτέλεσμα τον εφησυχασμόν αυτού ελπίσαντος εις πλήρη ίασίν του και περαιτέρω ότι μόλις κατά την τελευταίαν επίσκεψιν του αναιρεσιβλήτου εις τον ανωτέρω ιατρόν και εν συνεχεία (την 22.11.1982) εις τον οφθαλμιάτρον του Υπ/τος ΙΚΑ Πατησίων διεπιστώθη η επιδείνωσις της κατάστασεώς του. Επί τη βάσει δε της διαπιστώσεως ταύτης εδέχθη εν συνεχεία ότι η υποβληθείσα υπό του αναιρεσιβλήτου εις το αναιρεσειόν Ίδρυμα κατά την 26.11.1982 δήλωσις ατυχήματος είναι εμπρόθεσμος, αφού κατετέθη τέσσαρας ημέρας μετά την διαπιστωθείσαν υπό του αρμοδίου οφθαλμιάτρον του ΙΚΑ σαφή επιδείνωσιν της καταστάσεώς του, το γεγονός δε ότι η αρμοδία υγειονομική επιτροπή δια της υπ'αριθμ. 710/1985 γνωματεύσεως της απεφάνθη ότι δεν δύναται να προσδιορίσει τον χρόνον καθ' ον επήλθεν η επιδείνωσις αύτη δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει εις απόρριψιν της δηλώσεως του αναιρεσιβλήτου.

Επειδή, ούτως αποφηνάμενον το δικάσαν διοικητικόν πρωτοδικεϊον, υπερέβη την εξουσίαν αυτού, διότι εξήνεγκε κρίσιν επί θέματος δι' ο αποκλειστικώς αρμόδια ήτο η οικεία υγειονομική επιτροπή αντί να παραπέμψη την υπόθεσιν και αύθις εις ταύτην, υποχρεουμένην κατά τα εκτεθέντα, να πιθανολογήσει τον χρόνον της εκ του ατυχήματος επιδεινώσεως

της καταστάσεως της υγείας του αναιρεσιβλήτου επί τη βάσει των διδαγμάτων της ιατρικής επιστήμης και τέχνης και εάν δεν υπήρχον έτι σχετικά στοιχεία. Δια τον λόγον τούτον, βασίμως προβαλλόμενον υπό του αναιρεσειόντος ιδρύματος πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφασις, δεκτής καθισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως (Αναιρείται η 297/1986 Τ.Δ. Πρ. Πειραιώς).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Σχετικώς με την πέραν της προβλεπομένης προθεσμίας αναγγελία ατυχήματος βλ. ΕΔΚΑ 1990 ΣΕ 870/1989 σελ. 418, ΕΔΚΑ 1989 ΣΕ 4618/88 σελ. 468, ΣΕ 5106/88, σελ. 349, ΕΔΚΑ 1986 ΣΕ 1941/1985 σελ. 22, ΕΔΚΑ 1987 ΣΕ 3333/1986 σελ. 141 κ.α.